

Lampa na cestu k osvícení

od lámy Atíši Dípamkárašrídžňány

Klaním se bódhisattvovi, mladistvému Maňdžuśrímu

1. S velikou úctou se klaním všem Vítězným tří časů,
jejich učení a těm, kdož usilují o ctnost.

Požádán dobrým žákem Džangčubem Wö,
vysvětlím lampu na cestu k osvícení.

2. Rozumějte, že existují tři druhy bytostí:
malé, střední a vynikající.

Jasně popíši jejich rozdělení
uvedením jejich typických rysů.

3. Vězte, že ti, kdož jakýmkoli metodami
pro sebe usilují o pouhé štěstí tohoto života,
jsou těmi posledními z bytostí.

4. Ti, kdož se obracejí zády ke světskému štěstí
a zdržením se zlých činů
usilují o mír pro sebe samotné,
jsou zváni středními bytostmi.

5. Ti, kteří si toužebně přejí svým osobním utrpením
dokonale zničit utrpení všech,
jsou nejvyššími bytostmi.

6. Svatým bytostem, které touží po dokonalém osvícení, vysvětlím správnou metodu vyučovanou duchovními učiteli.
7. S pohledem na zobrazení dokonale osvícených, stúpu a svatou Dharmu darujte obětiny květin, vonných tyčinek a všeho, co můžete poskytnout.
8. Se sedmidílnou modlitbou ze Samantabhadrovy aspirace, s myslí, která se nikdy neobrátil zpět, dokud nedosáhne konečné esence osvícení
9. a s pevnou vírou ve Tři vzácné vznešené poklekněte na jedno koleno a se sepnutýma rukama nejprve třikrát přijměte Útočiště.
10. Poté, s počáteční myslí milující laskavosti ke všem cítícím bytostem, pohlédněte na všechny bytosti bez výjimky, které trpí zlým zrozením, smrtí, posmrtnou cestou a podobně.
11. Pohnuti utrpením a přáním vysvobodit putující bytosti z utrpení a příčin utrpení probud'te mysl osvícení, neporušitelný závazek.
12. Všechny dobré vlastnosti probuzení takové aspirace důkladně vysvětlil Maitréja v *Sútre stromové řady*¹.
13. Četbou té sútry nebo nasloucháním duchovnímu učiteli dokonale poznáte bezmezné kvality mysli úplného osvícení

---

¹ Gaṇḍavyūha Sūtra

a na základě toho takovou mysl znovu a znovu nechávejte vyvstat.

14. Zásluhy tak vzniklé jsou podrobně vyloženy
v *Sútře vyžádané Viradattou*.

Zde je shrnu jen třemi slokami:

15. *Kdyby se zásluhy mysli osvícení zhmotnily,
zaplnily by celou říši prostoru
a ještě by ji přesáhly.*

16. *I kdyby někdo zaplnil klenoty tolik polí buddhů,
kolik je zrněk písku v řece Ganze,
aby je daroval Ochránci světa,*

17. *předčil by jej ten,
kdo se sepnutýma rukama tíhne svou myslí k osvícení,
protože takový dar nemá hranic.*

18. Poté, co probudíte mysl toužící po osvícení,
posilujte ji neustále intenzivním úsilím.
Abyste na ni pamatovali v tomto i dalších životech,
bedlivě se držte cvičení tak, jak je popsáno.

19. Dokonalá aspirace nepokročí
beze slibu angažované mysli.
S přáním posílit odhodlání k úplnému osvícení
Je proto nutné nadšeně takový slib dát.

20. Ten, kdo trvale dodržuje některý ze sedmi druhů slibů *pratimókša*², má to štěstí být vhodným příjemcem slibu bódhisattvy. Ostatní nejsou.

21. Tathágata popsal sedm druhů slibů osobního osvobození. Z nich nejvyššími nazval čisté chování - sliby plného vysvěcení.

22. Rituálem popsaným v *Úrovních bódhisattvy*³, kapitole o etickém jednání, přijměte slib od lámy s ušlechtilou myslí, který oplývá správnými charakteristikami.

23. Vězte, že správným lámou je ten, kdo je znalý rituálu, sám žije sliby, které přijal, a má soucitnou odvahu slib udělit.

24. Avšak pokud s veškerou snahou nemůžete takového lámu nalézt, vysvětlím jiný správný rituál přijetí slibu.

25. Tímto druhým způsobem, jak je popsán v *Sútre ozdobě Maňdžuśrího pole buddhů*, probudil Maňdžuśrí mysl osvícení v minulém životě, kdy byl Ambarádžou.

26. Tak ho zde jasně vysvětlím:
„Před zraky Ochránců nechávám vyvstat myšlenku dokonalého osvícení.

---

² sliby individuálního osvobození: 1. laické sliby - muži, 2. laické sliby - ženy, 3. novici - muži, 4. novicky - ženy, 5. plně vysvěcení mniši, 6. zkušebně plně vysvěcené mnišky a 7. plně vysvěcené mnišky

³ Bodhisattvabhūmi, klasické dílo Asangy, o rozlišovacích kvalitách bódhisattvy a jeho cestě

Všechny putující bytosti necht' jsou mými hosty,
všechny je vysvobodím z cyklu zrozování.“

27. „Od této chvíle, až dokud nedosáhnu osvícení,
nedopustím ve své mysli zášť, hněv, lakotu ani závist.“

28. „Budu praktikovat čisté chování
a zdržím se negativních činů a nízké touhy.
V radosti ze slibu etického jednání
se budu cvičit tak, jako v minulosti buddhové.“

29. „Já sám netrvám na dosažení osvícení rychlou cestou.
Setrvám až do úplného konce
kvůli byt' i jediné cítící bytosti.“

30. „Vše očistím do nesčetných, neuchopitelných čistých zemí
a s přijetím jména [bódhisattvy]
setrvám v deseti směrech. “

31. „Očistím veškerou svou karmu těla a řeči
a očistím i všechny činy své mysli.
Nectnostných činů už se pak nikdy nedopustím.“

32. Přijmete-li správně trojí cvičení morálky tím,
že budete žít v souladu se sliby, které jsou esencí angažované bódhičitty
a příčinou úplné čistoty těla, řeči a mysli,
vaše úcta k nim vzroste.

33. Az toho přijde čisté plné osvícení,
protože snahou ve slibech slibu bódhisattvů

dokonale završíte sbírky nutné pro úplné osvícení.

34. Příčinou dokonalého završení sbírek,
které jsou z podstaty zásluhami a moudrostí,
je vyšší vnímání [jasnovidnost],
jak prohlásili všichni buddhové.

35. Tak jako pták s nedostatečně vyvinutými křídly
nemůže vzlétnout k nebesům,
bez síly jasnovidnosti
není schopnosti naplnit cíle cítících bytostí.

36. Zásluhy někoho s vyšším vnímáním získané během dne a noci
nezíská ten, kdo vyšší vnímání nemá, ani během sta životů.

37. Přejete-li si tedy rychle dokonale završit sbírky pro úplné osvícení,
vyšší vnímání získáte úsilím, nikoli leností.

38. Bez schopnosti klidného setrvání mysli
vyšší vnímání nevznikne.
Neustále se tedy snažte získat schopnost klidného setrvání.

39. Je-li zanedbán faktor klidného setrvání,
meditačního ustálení nedosáhnete,
ani kdybyste s velkou snahou meditovali po tisíc let.

40. Upevněte tedy prvky popsané
*v kapitole o předpokladech meditačního ustálení*⁴
a upněte mysl v ctnosti na kterýkoli předmět pozornosti.

---

⁴ Samadhisambharaparivarta, autorem je Bhódibhadra, jeden z Atíšových učitelů

41. Uskuteční-li jógin klidné setrvání,
dosáhne i vyššího vnímání.

Avšak bez praxe dokonalosti moudrosti
nelze vyčerpat zastření mysli.

42. A proto, abyste se zbavili všech zastření mentálními neduhy
i zastření vševědoucnosti bez výjimky,
se neustále obeznamujte s jógou dokonalosti moudrosti
dohromady s metodou.

43. Jak moudrost bez metody,
tak metoda bez moudrosti
jsou stále nazývány pouty.
Nevzdávejte se tedy toho mít obojí.

44. Za účelem rozptýlení pochyb o tom,
co je moudrost a co je metoda,
vysvětlím správně jejich rozdělení.

45. Vítězní popsali všechny ctnostné praxe -
dokonalost štědrosti atd. s výjimkou dokonalosti moudrosti
jako metodu.

46. Osvícení rychle dosáhnete pěstováním moudrosti
silou obeznámenosti s metodou,
nikoli pouhou meditací na bezjáství.

47. Uvědomění si prázdnoty esence,
které je poznáním, že psychofyzické složky,

konstituenty a smyslové sféry⁵
jsou nevzniklé [inherentně],
je plně popsáno jako moudrost.

48. Kdyby jevy měly [nezávislou, inherentní] existenci,
bylo by nelogické, že by musely vzniknout.
Kdyby byly [inherentně] neexistující, byly by jak nebeská květina⁶.
Protože obě tyto možnosti mají absurdní závěry,
plyne z toho, že věci nemohou mít ani obojí [inherentní existenci i
neexistenci].

49. Věci nevznikají [inherentně] ze sebe, z [inherentně] jiného ani z obojího.
Nevznikají ani bez příčin. Proto nejsou z přirozenosti inherentně existující.

50. Navíc, když budete analyzovat vše, co existuje,
zda je to [inherentně] jedno, nebo mnohé,
nic nebude možné pozorovat jako ustanovené samo o sobě,
a tak se ujistěte o absenci inherentní existence.

51. Logické argumenty *Sedmdesáti slok o prázdnotě*,
*Základního textu o Střední cestě*⁷ atd.
také ustanovují prázdnotu jako přirozenost všech věcí.

---

⁵ Do této trojice lze zahrnout vše, co existuje. Pěti psychofyzickými složkami jsou myšleny komponenty osoby: tvar, pocit, rozlišování, skládající faktory a vědomí. Osmnáct konstituentů představuje šest typů vědomí, šestero smyslových sil, jejich podmínek a šestero předmětů těchto šesti typů myslí, a šest typů předmětů těchto šesti typů myslí. Dvanáct smyslových sfér je pak šestice smyslových sil a šestice předmětů.

⁶ V debatních manuálech oblíbený příklad něčeho co neexistuje.

⁷ Dva spisy mistra Nágárdžuny, indického filosofa, zakladatele školy střední cesty, která postuluje prázdnotu - absenci inherentní existence.

52. Aby se tento text nestal příliš rozsáhlým,
nebudu to již dále rozvádět.

Důkladně jsem vysvětlil pouze prokázaný filosofický systém
za účelem rozjímání o něm.

53. Rozjímání o bezjáství,
že žádný jev, bez jediné výjimky,
nelze pozorovat jako existující sám o sobě,
je meditací na moudrost.

54. Moudrost nevidí inherentní přirozenost žádného jevu.
Stejně tak to je, analyzujeme-li moudrost samotnou.
Meditujte o tom bez rušivých konceptů.

55. Existence vzniklá z rušivých konceptů [chytání se inherentní existence]
má i jejich přirozenost.
Stav opuštění všech konceptů bez výjimky
je stavem nejvyšší nirvány [přechodem mimo smutek].

56. Tak řekl i Vítězný:
„Rušivé koncepty jsou velikou nevědomostí,
příčinou upadnutí do oceánu samsáry.
Prodléváním v nepojmovém meditačním pohroužení
se rozjasní bezpojmový stav podobný prostoru.

57. A také, z *Dhárání Vstupu do nepojmovosti*⁸:
„Bude-li Dítě Vítězných⁹ meditovat na tuto svatou nauku
bez pojmového myšlení,

---

⁸ Avikalpapraveśadhāraṇī, mahájánová sūtra

⁹ básnický přívlastek pro bódhisattvu

Přejde za rušivé koncepty, které je těžké překonat,
a postupně dosáhne nepojmového.“

58. Až citacemi ze spisů a logickými úvahami dosáhnete jistoty,
že všechny jevy jsou prosté [inherentního] vznikání
a sobě vlastní přirozenosti,
meditujte bez konceptů.

59. Takovou meditací postupně dosáhnete „tepla“¹⁰ a dalších,
postoupíte na „velmi radostný“¹¹
a stav buddhova osvícení bude nedaleko.

60. Přejete-li si s lehkostí shromáždit sbírky k osvícení
pomocí aktivit jako zklidňování, navyšování atd.¹² silou mantry,
dosažením dobré vázy¹³ a osmi velkými siddhi¹⁴,

61. chcete-li praktikovat Tajnou mantru,
jak je vysvětlena ve třídách tantry: činu, chování¹⁵ atd.,

---

¹⁰ takzvané teplo je první fází Cesty příprav, druhé z pěti cest, kdy se bódhisattvovi podaří zaměřit sjednocené klidné setrvání a zvláštní vhléd na prázdnotu inherentní existence.

¹¹ Velmi radostný stupeň je prvním z deseti úrovní bódhisattvy, který získal přímý vhléd do prázdnoty inherentní existence.

¹² čtyři aktivity: zklidňování, navyšování, zmagnetizování a podmanění jsou rituály, které jsou součástí jógy božstva vyšších tanter.

¹³ Khunu rinpoče vysvětluje, že dosažení dobré vázy znamená praktikovat příslušnou meditaci po dlouhou dobu v ústraní a v případě úspěchu pak stačí, když člověk vysloví své přání přes okraj vázy a to přání se mu vyplní.

¹⁴ schopnosti jako stát se nekonečně malým nebo velkým, cestovat v prostoru na jakékoli místo, mít pod kontrolou přírodní elementy atd.

¹⁵ čtyři třídy tantry jsou tantra činu, tantra chování, jóga tantra a nejvyšší jóga tantra

62. abyste získali zplnomocnění [tantrického] mistra,
těšte svého svatého Gurua uctivou službou,
darujte mu vzácné substance atd.
a buďte poslušní jeho slova.

63. Až získáte dokonale kompletní zplnomocnění mistra
tak, že budete těšit Lámu,
všechny negativy budou zcela očištěny
a budete mít to štěstí získat mocná siddhi.

64. Protože je to přísně zakázáno *Velkou tantrou prvotního buddhy*,
Tajné zasvěcení a zasvěcení moudrosti nesmí přijímat ti,
kdo žijí čistým životem¹⁶.

65. Přijme-li tato zasvěcení někdo, kdo žije v askezi čistého života,
dopustí se zakázaného činu,
a tím sliby čistého života poruší.

66. Pro paktikujícího přísné disciplíny
by to znamenalo úplný úpadek,
a jistě by se zrodil v nižších světech,
takže by mu byla znemožněna veškerá dosažení.

67. Ten, kdo obdržel zasvěcení mistra
a je si vědom reality,
se nedopustí prohřešku nasloucháním všem tantrám, vysvětlováním,
prováděním púdži ohně, rituálních darů atd.

---

¹⁶ čistým životem je myšlen náboženský celibát.

68. Já, starší, Atíša Dípankara

jsem viděl vše popsáno v súrách a dalších učeních

a na žádost Džangčuba Wö

jsem zkomponoval toto krátké vysvětlení cesty k osvícení.

Tímto se uzavírá *Lampa na cestu k osvícení*, kterou složil velký mistr Dípamkára Šrídžňána. Přeložil, editoval a dokončil sám indický opat (Dípamkára Šrídžňána) a tibetský překladatel, mnich Gewei Lodro v chrámu Toling v Zhangzhungu.

překlad © Tenzin Palmo

Slova v hranatých závorkách a poznámky pod čarou jsou poznámkami překladatele